

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของประเด็นปัญหาวิจัย

ปัจจุบันนี้ ความรู้และข้อมูลทางด้านสมุนไพรไทยมีความสำคัญและมีผู้ที่ให้ความสนใจกันอย่างกว้างขวาง สมุนไพรไทยสามารถนำมาแปรรูปหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทาง เช่น สมุนไพรใช้รักษาโรค ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้เป็นยารักษาโรค ผลิตภัณฑ์บำรุงร่างกาย ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง บริโภคเป็นอาหาร เครื่องดื่ม และใช้ในงานด้านเกษตร เป็นต้น การใช้สมุนไพรมาดูแลสุขภาพของตนเอง หรือใช้รักษาโรคหรืออาการเจ็บป่วยเบื้องต้นที่พบบ่อย ๆ โดยอาศัยเทคโนโลยีพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งนับวัน ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นอาจสูญหายตามกาลเวลา

รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชน และให้ประชาชนหันมาใช้สมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานรักษาโรคหรืออาการเจ็บป่วยเบื้องต้นที่พบบ่อยๆ เพื่อ ลดการนำเข้ายาจากต่างประเทศ ซึ่งสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน มีทั้งหมด 61 ชนิดแบ่งตามการรักษา กลุ่มอาการ 5 กลุ่มอาการโรค เช่น อาการเจ็บป่วยในระบบทางเดินหายใจ และระบบทางเดินปัสสาวะ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาการจัดการความรู้ทางด้านสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน เป็นการรวบรวมความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานมาสร้างเป็นฐานข้อมูลองค์ความรู้ เพื่อความสะดวกในการดำเนินการลบ การแก้ไข การเพิ่มข้อมูล และการค้นหาข้อมูลสมุนไพรทำได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และรักษาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายตามกาลเวลา

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อพัฒนาการจัดการความรู้ด้านสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานเป็นแหล่งที่รวบรวมจำแนกสมุนไพรและสรรพคุณของสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน

1.3 สมมติฐานของวิจัย

การพัฒนาการจัดการความรู้ด้านสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน มีประสิทธิภาพของการใช้งานในระดับดี ตามนัยสำคัญ 0.05

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีระบบฐานข้อมูลสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน เหมาะสำหรับประชาชนหรือบุคคลที่สนใจที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานจากเว็บไซต์
2. อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหายไปตามกาลเวลา
3. เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปพัฒนาการค้นหาเชิงความหมายในอนาคต

1.5 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. องค์กรความรู้ที่สร้างขึ้นจากการรวบรวมความรู้สมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานที่ประกอบด้วยเนื้อหาข้อมูลพื้นฐานของสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน สรรพคุณของสมุนไพรแต่ละชนิด และการจำแนกหมวดหมู่ของสมุนไพร ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อมูลด้านอนุกรมวิธานของพืชสมุนไพรไทย

ชื่อวงศ์

ชื่อสกุล

ชื่อสามัญ

ชื่อพ้อง

ชื่อท้องถิ่น

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของสมุนไพร

แบ่งตามลักษณะภายนอกของลำต้น

ประเภทไม้ยืนต้น

ประเภทไม้พุ่ม

ประเภทไม้ล้มลุก

ประเภทไม้เลื้อยหรือไม้เถา

องค์ประกอบที่สำคัญของพืชสมุนไพร

ราก

ลำต้น

ใบ

ดอก

ผล

นิเวศวิทยา

ลักษณะดิน

สภาพภูมิอากาศ

แหล่งที่พบ

การขยายพันธุ์(การเพาะปลูก)

การขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ

การขยายพันธุ์แบบอาศัยเพศ

รสและสรรพคุณของสมุนไพร

ส่วนที่ใช้

รสทางยา

สรรพคุณ (บอกชื่อโรคที่รักษา แยกตามส่วนที่ใช้ / บอกสรรพคุณโดยรวม)

ตัวอย่างข้อมูลสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่สมุนไพร เป็นสมุนไพรที่ได้รับความสนใจมาก

2. ผู้ใช้งานสามารถค้นหาข้อมูลสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานจากชื่อวิทยาศาสตร์ หรือจากชื่อท้องถิ่นของสมุนไพรตามที่ต้องการค้นหาได้

3. ผู้บริหารระบบ หรือผู้บันทึกข้อมูลสามารถทำการเพิ่มข้อมูล แก้ไขหรือลบข้อมูลสมุนไพรที่ใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน และสามารถค้นหาสมุนไพรที่ใช้งานสาธารณสุขมูลฐานตามที่ต้องการได้